

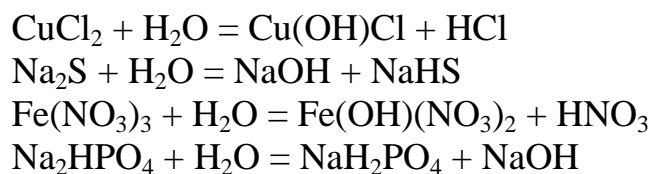
ВІДПОВІДІ

на завдання заочного туру всеукраїнської олімпіади з хімії.
Хімічний факультет Харківського національного університету імені
В.Н. Каразіна, 2017 рік

1. *Вкажіть, до яких класів належать наступні сполуки: NaHSO₄, HCl, Br₂, CaO, KOH, H₂O, HNO₃. Дайте назву зазначеним сполукам.*

NaHSO ₄	натрій гідросульфат	кисла сіль
HCl	хлороводень	кислота
Br ₂	бром	неметал (проста речовина, галоген)
CaO	кальцій оксид	оксид
KOH	калій гідроксид	гідроксид
H ₂ O	вода	оксид
HNO ₃	нітратна кислота	кислота

2. *Які з наведених солей: KCl, CuCl₂, Na₂S, KHSO₄, Fe(NO₃)₃, Na₂HPO₄ зазнаватимуть гідролізу у воді? Запишіть рівняння реакцій гідролізу (де це необхідно).*

3. *В яких з наведених сполук (NaCl, HCl, I₂, CH₄, NaOH, H₂O, H₂SO₄) присутній іонний зв'язок, а в яких – ковалентний? Відповідь поясніть.*

Іонний зв'язок: NaCl, NaOH (Na⁺, OH⁻)

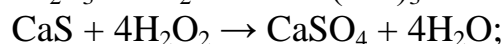
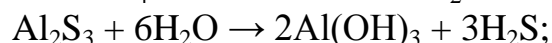
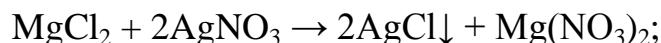
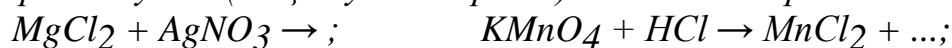
Ковалентний зв'язок: HCl (газ, що складається з молекул), I₂, CH₄,

NaOH (ковалентний зв'язок O–H),

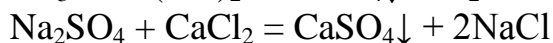
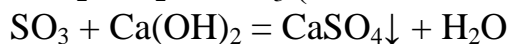
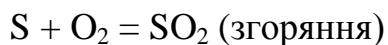
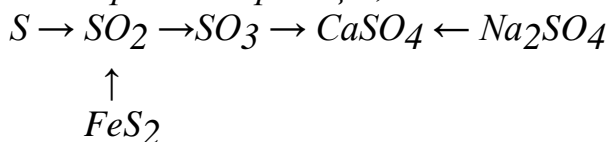
H₂O,

H₂SO₄ (у рідкій безводній сульфатній кислоті спостерігається часткова самоіонізація, проте це явище не вважають іонним зв'язком).

4. *Запишіть продукти і підберіть коефіцієнти рівнянь хімічних реакцій, використовуючи (якщо буде потрібно) метод електронного балансу:*

5. Складіть рівняння реакцій, які відповідають таким перетворенням:

6. Визначте масу Натрій хлориду, необхідну для приготування 200 г водного розчину з масовою часткою солі 10%.

Масову частку компонента в розчині можна виразити через формулу

$$\omega_{\text{ком.}} = \frac{m_{\text{ком.}}}{m_{\text{розч}}} \times 100\%$$

звідси, маємо $m_{\text{ком.}} = \frac{\omega_{\text{ком.}} \cdot m_{\text{розч}}}{100\%}$

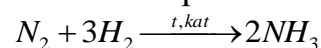
Використовуючи дану формулу, можемо знайти масу NaCl, яку необхідно використати для приготування 200 г розчину солі з масовою часткою 10%.

$$m_{\text{ком.}} = \frac{10\% \cdot 200\text{г}}{100\%} = 20\text{г}$$

Відповідь: 20 г.

7. Який об'єм водню (за нормальних умов) витратиться на добування аміаку масою 200 кг, якщо вихід за оптимальних умов синтезу дорівнює 94%?

Запишемо рівняння реакцію синтезу аміаку:

За умовами задачі необхідно отримати 200 кг аміаку, отже $m_{\text{пр}} = 200\text{кг}$.

Використовуючи формулу для виходу продукту реакції $\eta = \frac{m_{\text{пр}}}{m_{\text{теор}}} \times 100\%$,

маємо вираз для $m_{\text{теор}}$: $m_{\text{теор}} = \frac{m_{\text{пр}}}{\eta} \times 100\% = \frac{200\text{кг}}{94\%} \times 100\% = 212.8\text{кг}$.

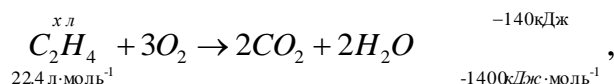
Використовуючи рівняння реакції, знайдемо об'єм водню, що необхідний для синтезу

$$V(H_2) = n(H_2) \times V_m = \frac{3}{2} n(NH_3) \times V_m = \frac{3}{2} \times \frac{m(NH_3)}{M(NH_3)} \times V_m = \frac{3}{2} \times \frac{212.8\text{кг}}{17\text{г} \cdot \text{моль}^{-1}} \times 22.4\text{л} \cdot \text{моль}^{-1} = 420.5\text{м}^3$$

Відповідь: 420.5 м³.

8. Тепловий ефект реакції горіння етену становить -1400 кДж/моль. Скільки літрів етену, виміряного за нормальних умов, потрібно спалити, щоб одержати 140 кДж теплоти.

Запишемо рівняння реакції горіння етену:

звідси маємо

$$V(\text{O}_2) = \frac{22,4 \text{ л} \cdot \text{моль}^{-1} \times 140 \text{ кДж}}{1400 \text{ кДж} \cdot \text{моль}^{-1}} = 2,24 \text{ л}.$$

Відповідь: 2.24 л.

9. У чотирьох пробірках без написів знаходяться органічні речовини: гексан, етанол, оцтовий альдегід, оцтова кислота. За допомогою яких реагентів можна встановити, яка речовина у якій пробірці? Наведіть необхідні схеми реакцій.

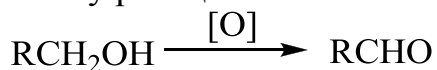
Оцтову кислоту можна ідентифікувати за допомогою гідрокарбонату натрію або кислотного-основного індикатора;

Далі – оцтовий альдегід за допомогою купрум (II) гідроксиду або аміачного розчину оксиду срібла;

Дві сполуки, які залишились, можна розрізнити, наприклад, реакцією взаємодії з металічним натрієм.

10. При окисненні 51 г насиченого одноатомного спирту утворюється 42,5 г альдегіду. Вихід продукту складає 85 %. Визначте молярну масу спирту та зобразіть його структурну формулу.

Схему реакції можна записати наступним чином:

Якщо молярна маса вихідної речовини дорівнює M , тоді очевидно, що молярна маса продукту - $M-2$.

При 100%-ному виході маса продукту має бути $42,5 \cdot 100 / 85 = 50$ г.

Відповідно до рівняння реакції, кількості речовин спирту і альдегіду є рівними, тобто: $n(\text{RCH}_2\text{OH}) = 51 / M$; $n(\text{RCHO}) = 50 / (M-2)$;

$$n(\text{RCH}_2\text{OH}) = n(\text{RCHO});$$

З рівняння $51 / M = 50 / (M-2)$ знаходимо $M = 102$ – формула речовини $\text{C}_6\text{H}_{13}\text{OH}$.